

НАЦИОНАЛНА СПОРТНА АКАДЕМИЯ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“
ФАКУЛТЕТ „СПОРТ“
КАТЕДРА „ТЕЖКА АТЛЕТИКА, БОКС, ФЕХТОВКА И СПОРТ ЗА ВСИЧКИ“

ИВАН ВЕСЕЛИНОВ ТЕРЗИЙСКИ

**УПРАВЛЕНИЕ НА СИГУРНОСТТА НА СПОРТНИ И
МАСОВИ СЪБИТИЯ**

АВТОРЕФЕРАТ

на дисертационен труд
за присъждане на образователната и научна степен „доктор“
в професионално направление 7.6. „Спорт“,
докторска програма „Теория и методология на спортната наука“

Научен ръководител:
проф. Красимир Лазаров Петков, дн

Официални рецензенти:
проф. Валентин Стефанов Панайотов, дн
проф. Йордан Костадинов Иванов, доктор

София, 2026

Дисертационният труд е обсъден и насочен за официална защита от разширен научен колегиум на катедра „Тежка атлетика, бокс, фехтовка и спорт за всички“ при НСА „Васил Левски“.

Трудът е с обем 165 страници и е структуриран в четири глави. Изложението е илюстрирано с таблици и фигури. Разработката включва списък на съкращенията и речник на основните термини, както и приложения: Приложение А – анкетно проучване; Приложение В – обобщен SWOT анализ на системата за сигурност при спортни и масови събития в България.

Публичната защита на дисертационния труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ ще се състои на 27.01.2026 г. от 13:00 часа в зала А3 на НСА „Васил Левски“ на открито заседание на научното жури в състав:

Вътрешни членове:

1. проф. Валентин Стефанов Панайотов, дн
2. доц. Рашо Огнянов Макавеев, доктор

Резервен член:

доц. Венета Тодорова Петкова, доктор

Външни членове:

3. проф. Владко Мичов Иванов, доктор – Академия на МВР
4. проф. Пенчо Георгиев Гешев, доктор
5. проф. Йордан Костадинов Иванов, доктор – МГУ

Резервен член:

проф. Петър Александров Банков, доктор

УВОД

Актуалност на темата

В съвременния свят спортните и масови събития играят ключова роля не само в културния и социалния живот, но и в икономическото и имиджовото развитие на обществата. Организирането на такива прояви привлича хиляди, а често и милиони участници и зрители, което поражда сериозни предизвикателства пред осигуряването на обществен ред и сигурността. Инциденти като терористични атаки, масови безредици, технически неизправности или паника в тълпата могат да доведат до сериозни човешки и материални загуби, подчертавайки необходимостта от цялостен и ефективен подход към управлението на сигурността.

Значимостта на темата се засилва от тенденцията за нарастваща честота и мащабност на спортните и масовите прояви, както и от необходимостта от адекватен институционален, нормативен и практически отговор на съвременните рискове. В този контекст оптимизирането на управлението на сигурността чрез разработване на ефективен модел от мерки представлява както научно, така и социално значимо предизвикателство.

Цел и задачи на изследването

Основната цел на настоящото изследване е **да се оптимизира управлението на сигурността при спортни и масови събития чрез разработване на модел от мерки, насочен към повишаване на ефективността и ограничаване на рисковете.**

За постигане на тази цел са поставени следните основни задачи:

1. Да се анализират теоретичните основи и ключовите понятия, свързани с управлението на сигурността при спортни и масови събития.
2. Да се идентифицират основните рискове и заплахи, характерни за тези прояви, чрез анализ на емблематични инциденти и уязвимости.
3. Да се направят преглед и критичен анализ на нормативната уредба и международните стандарти, приложими в контекста на сигурността при масови събития.
4. Да се изследват и обобщят добри практики от България и чужбина, прилагани при организацията и осигуряването на сигурността.
5. Да се оцени ефективността на съществуващите мерки за сигурност и да се идентифицират основните дефицити и предизвикателства в тяхното прилагане.
6. Да се разработи модел от мерки за оптимизиране на управлението на сигурността при спортни и масови събития.

7. Да се предложат практически насоки за прилагане на разработения модел, съобразени с българската практика и реалност.

Обект и предмет на изследването

Обект на изследването са спортните и други масови събития (включително концерти, фестивали и обществени прояви), организирани както в България, така и в международен контекст, разглеждани от гледна точка на тяхната сигурност.

Предмет на изследването е управлението на сигурността при тези събития – планирането, превенцията, оперативното осигуряване и координацията между отговорните институции, както и механизмите за реакция при инциденти.

Методология на изследването

За постигане на поставените цели и задачи в изследването са използвани следните основни методи:

- **Анализ на литературни източници** – за изясняване на съществуващите научни постановки, понятия и модели в областта на сигурността.
- **Анализ на добри практики** – чрез изучаване на утвърдени примери от международни и национални събития.
- **SWOT анализ** – за идентифициране на силните и слабите страни, възможностите и заплахите в текущата система за сигурност.
- **Анкетно проучване и интервюта** – със заинтересовани страни: организатори, служители по сигурността, участници и експерти.
- **Експертна оценка** – за валидиране на разработения модел и предложените мерки чрез консултации със специалисти от практиката.

Структура на дисертацията

Дисертационният труд е структуриран в четири основни глави:

- **Глава I. Теоретични основи и нормативна рамка:** представя ключовите теоретични постановки, основни понятия, видове рискове, международната и националната регулация в областта на сигурността при масови прояви.
- **Глава II. Цел, задачи, обект, предмет, методика и организация на изследването:** дефинира методологическата рамка на дисертацията и представя избрания изследователски подход.

- **Глава III. Анализ на резултатите:** представя резултатите от емпиричното проучване, анализите и оценките, извършени в хода на изследването.
- **Глава IV. Изводи и препоръки:** синтезира основните изводи и формулира практически насочени препоръки за усъвършенстване на управлението на сигурността при спортни и масови събития.

Научна и практическа значимост на изследването

Настоящото изследване има за цел да допринесе за повишаване на ефективността на мерките за сигурност при масови мероприятия чрез изграждане на обоснован модел от мерки, основан на научен анализ, добри практики и емпирични данни. Предложените решения имат както теоретична стойност, така и практическо приложение за организаторите на събития, институциите, отговарящи за сигурността, и широката общественост.

ГЛАВА I

ЛИТЕРАТУРЕН ОБЗОР

I.1. Теоретични основи на сигурността при спортни и масови събития

Сигурността на спортните и масовите събития обхваща комплекс от мерки за защита на живота, здравето и имуществото на участници и зрители. Тя включва както **безопасност** (предпазване от инциденти и аварии), така и **сигурност** (предотвратяване на умишлени злоумишлени действия). В контекста на масови мероприятия понятието *масово събитие* се дефинира като събиране на голям брой хора, което може да натовари ресурсите за планиране и реагиране на общността (Murray, 2012).

Основната цел е осигуряване на среда, свободна от заплахи, така че събитието да протече нормално и присъстващите да имат положително преживяване.

Управлението на риска е фундаментален теоретичен подход в сигурността на събития. То обхваща процеси по идентификация на възможните опасности, оценка на риска (вероятност и потенциални последици) и вземане на мерки за неговото контролиране (Nolan, 2016).

Например ISO 45001 (стандарт за здраве и безопасност при работа) изтъква, че ранното идентифициране на опасностите и оценката на риска са най-критичните фактори за безопасността на едно спортно събитие

Към този процес се включва и планирането на контролни мерки – физически (бариери, проверки), процедурни (правила, инструкции) и технически (алармени системи, видеонаблюдение). Сигурността се разглежда като **системен подход**, при който множество компоненти (хора, технологии, процедури) работят заедно за постигане на обща защитеност (DeMeo, 2023).

Друг ключов теоретичен аспект е **интегрираният подход** към сигурността. Съвременните разбирания настояват, че успешното управление включва баланс между „**безопасност, сигурност и обслужване**“, известен като **Integrated Safety, Security & Service** подход (Lords, 2023)

Това означава, че освен мерките за предотвратяване на инциденти и престъпления, организаторите трябва да се грижат и за доброто обслужване и комфорт на публиката. По този начин се създава приветлива атмосфера, която сама по себе си намалява напрежението и риска от безредици. Например Съветът на Европа в Конвенцията от 2016 г. (т.нар. Сен Дени конвенция) изрично залага този интегриран подход, обхващащ

не само футболното хулиганство, но и рискове като природни бедствия, терористични атаки и аварии на инфраструктурата.

Теоретичната основа тук е разбирането, че сигурността на масови прояви е **многоизмерна концепция** – трябва да адресира човешкия фактор (поведение на тълпата, агресия), техническия фактор (съоръжения, технологии) и организационния фактор (планове, процедури, комуникация) в своята цялост.

1.1.1. Основни понятия и дефиниции

За по-доброто разбиране на управлението на сигурността при спортни и масови събития е необходимо да се изяснят някои ключови понятия:

- **Сигурност:** състояние на защита на дадена система или субект от заплахи, което осигурява неговото нормално функциониране и развитие.
- **Риск:** вероятността от настъпване на събитие, което може да окаже негативно влияние върху сигурността на дадена система или субект.
- **Уязвимост:** слабости или пропуски в системата за сигурност, които могат да бъдат използвани от заплахи за нанасяне на вреди.
- **Заплаха:** потенциално събитие или действие, което може да причини вреда или нарушаване на сигурността.
- **Превантивни мерки:** действия или стратегии, насочени към предотвратяване или минимизиране на рисковете и заплахите.
- **Инцидент:** непредвидено събитие, което може да наруши нормалното протичане на събитието и да застраши сигурността на участниците.
- **Управление на сигурността:** процес на планиране, организиране, ръководство и контрол на дейности, насочени към осигуряване на безопасността и защитата на участниците и инфраструктурата по време на спортни и масови събития.

Разбирането на тези понятия е от съществено значение за ефективното управление на сигурността при организирането и провеждането на спортни и масови събития.

1.1.2. Историческо развитие на мерките за сигурност при спортни събития

Мерките за сигурност на спортни прояви са се развивали реактивно през десетилетията в отговор на тежки инциденти и променящия се характер на заплахите. Исторически, до средата на XX век сигурността на стадионите е била минимална – често се разчитало само на присъствие на полиция за овладяване на тълпата. Поредицата от

стадионни трагедии и атентати през втората половина на XX век обаче принуждава световната спортна общност да преосмисли подхода.

Един от първите преломни моменти е **терористичният атентат на Олимпийските игри в Мюнхен (1972)**, когато загиват израелски спортисти. Това събитие шокира света и разкрива нова заплаха – тероризма на спортна сцена, което доведе до драстично повишаване на мерките за охрана на последващи олимпиади (например Монреал 1976 г. с много по-масирана охрана). В Европа трагедията на **стадион „Хейзел“ (Брюксел, 1985)**, където загиват 39 души вследствие на фенски безредици, става повратна точка за справяне с футболното хулиганство. В отговор Съветът на Европа приема през 1985 г. първата **Международна конвенция за насилието на спортни мероприятия**, която цели да ограничи фенските безредици (Lords, 2023).

Също така след „Хейзел“ UEFA забранява на английските клубове да участват в европейски турнири за 5 години – драконовска мярка, която подтиква Великобритания към строги вътрешни реформи срещу хулиганството.

Друг емблематичен инцидент е **трагедията на Хилзбъро (Англия, 1989)** – фатално претъпкване и блъсканица на футболен мач, отнело живота на 96 души. Разследването вследствие показва, че основни причини са слабият контрол на тълпата, неадекватната инфраструктура (огради, тесни входове) и лошата координация със спешните служби (Business, 2017).

Последващият **Доклад „Тейлър“** във Великобритания препоръчва цялостно реструктуриране на стадионите – премахване на правостоящите трибуни, премахване на огражденията пред секторите и въвеждане на строго контролирано билетиране и капацитет. Тези мерки фундаментално променят организацията на футболните мачове – оттук нататък **всички елитни стадиони в Англия стават само със седящи места**, с което се елиминира рискът от масово блъскане на правостоящи зрители. Примерът е последван и в много други държави.

Терористичните заплахи в ново време също оформят развитието на мерките. **Бомбеният атентат в Атланта (Олимпиадата 1996)**, извършен от екстремист на Олимпийския парк, довежда до моментално удвояване на контрола и проверките на входовете на олимпийските обекти.

Впоследствие в Сидни 2000 дори обмислят да ограничат публичния достъп до Олимпиадата от страх от повторение.

Атаките от **11 септември 2001 г.** пък се превръщат в глобален вододел – макар и да не са насочени към спортно събитие, те драматично променят разбиранията за сигурност. На Зимните олимпийски игри в Солт Лейк Сити 2002 мерките за сигурност са безпрецедентни: над 10 000 служители на реда и войници (при ~6500 на предишни игри) и постоянни военновъздушни патрули над района.

От този период нататък **масовите мероприятия започват да се планират като потенциални мишени на тероризъм**, изискващи участие на разузнаване, антитерористични звена и др. организации.

През първото десетилетие на XXI век се наблюдава и **институционализиране на сигурността** в спорта. Например през 2006 г. в САЩ е основан Национален център за безопасност и сигурност на зрелищни спортове (NCS⁴) към Университета на Южен Мисисипи с подкрепата на Департамента по вътрешна сигурност (Business, 2017).

Целта е чрез научни изследвания и обучение да се формулират най-добри практики и стандарти, което показва, че сигурността на спортни събития е призната като самостоятелна професионална област. Като цяло, историческият тренд е от **реактивен подход** (реформа след трагедия) към все по-**проактивно планиране**, основано на анализ на рисковете и извлечени поуки от минали инциденти.

1.1.3. Основни принципи за управление на сигурността в спорта

Управлението на сигурността при спортни събития се основава на няколко ключови принципа, които насочват планирането и изпълнението на мерките:

- **Оценка на риска и превенция.** Първостепенен принцип е системното провеждане на оценка на риска. Това включва идентифициране на всички потенциални заплахи (инциденти, престъпления, аварии), оценяване на тяхната вероятност и тежест и предприемане на проактивни мерки за намаляване на риска (Nolan, 2016).

Добрата превенция означава да се „мисли напред“ за всички възможни сценарии и да се елиминират уязвимости. Например, ако бъде установено, че даден вход на стадиона е тесен и крие риск от струпване, превантивна мярка е разширяване на входовете или внедряване на система за поетапно пропускане на публиката.

ГЛАВА II

ЦЕЛ, ЗАДАЧИ, МЕТОДИКА И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

II.1. Цел на изследването

Целта на настоящото изследване е да се **оптимизира управлението на сигурността при спортни и масови събития** чрез разработване на модел от мерки, насочен към повишаване на ефективността и ограничаване на рисковете.

II.2. Задачи на изследването

В съответствие с поставената цел за постигането ѝ се формулират следните основни задачи:

1. **Да се изяснят теоретичните основи и ключовите понятия**, свързани с управлението на сигурността при спортни и масови събития, включително съвременните подходи към управление на риска.
 2. **Да се идентифицират основните рискове и заплахи**, характерни за спортни и масови прояви, чрез анализ на реални инциденти и уязвимости в сигурността.
 3. **Да се направят преглед и критичен анализ на нормативната уредба и международните стандарти**, регламентиращи сигурността при подобни събития, с акцент върху българската практика.
 4. **Да се изследват и обобщят добри национални и международни практики** в управлението на сигурността при спортни и масови прояви с оглед приложимостта им в български контекст.
 5. **Да се оцени ефективността на прилаганите мерки и механизми за сигурност**, като се открият дефицитите, предизвикателствата и възможностите за подобрене.
 6. **Да се разработи модел от мерки за оптимизиране на управлението на сигурността**, насочен към повишаване на ефективността, координацията между институциите и ограничаване на рисковете при спортни и масови събития.
 7. **Да се предложат практически насоки за прилагане на разработения модел**, съобразени с българската практика и реалност.
- #### **II.3. Обект и предмет на изследването**

Обект на изследването са спортните и други масови събития (като концерти, фестивали и обществени прояви), разглеждани от гледна точка на изискванията за

сигурност и необходимостта от ефективно управление на риска в контекста на големи струпвания на хора.

Предмет на изследването са подходите, методите и системите за управление на сигурността при провеждането на спортни и масови събития. Това включва планиране на превантивни мерки, оценка на риска, координация между институции, използвани технически средства, организационни модели и конкретни действия за осигуряване на безопасността на участници и публика. Изследването обхваща както стратегическите (нормативна уредба, политики), така и оперативните аспекти (практически мерки на терен) на сигурността, включително добри практики от България и в чужбина.

II.4. Методика на изследването

За постигане на целите на дисертационния труд е разработена **комплексна методика**, която съчетава няколко взаимно допълващи се метода на изследване. Подходът е **интердисциплинарен** и включва както **качествени**, така и **количествени** методи на анализ, което позволява по-пълно обхващане на изследователския проблем. Основните компоненти на методиката са следните: ((UNAOC), Guide for the Security of Major Sporting Events and Promotion of the Values of Sport as a Tool to Prevent Violent Extremism, 2021).

II.4.1. Проучване на литературни източници

В началната фаза на изследването е извършен обширен преглед на наличната литература – монографии, научни статии, доклади, нормативни документи и ръководства, свързани с темата.

II.4.2. Анализ на добри практики

Паралелно с теоретичния обзор е проведен анализ на практически опит от реални събития. Събрана е информация за конкретни случаи на успешно обезпечаване на сигурността – например олимпийски игри, футболни първенства, големи концерти – с акцент върху прилаганите мерки и изводите от тях. Този анализ е подпомогнат от доклади след събития (post-event reports), насоки на международни организации и експертни оценки. Целта е да се **извлекат критерии за успех** и иновативни решения, които да послужат като ориентир при формулиране на препоръките.

II.4.3. SWOT анализ

В рамките на изследването е приложен методът SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) – стратегически инструмент за структурирана оценка на текущото състояние и перспективите. SWOT анализът се използва широко от организации и институции за оценка на риск и кризи, включително в сферата на сигурността. В контекста на настоящата тема чрез SWOT се систематизират: силните страни на съществуващата система за сигурност (напр. налична нормативна база, натрупан опит на полицията и организаторите), слабостите (напр. пропуски в оборудването, недостатъчна координация, остарели практики), възможностите (напр. внедряване на нови технологии, обучение по международни програми, засилено международно сътрудничество) и заплахите (напр. ескалация на хулиганството, нови видове терористични заплахи, пандемии).

II.4.4. Оценка на рисковете при спортни и масови събития

Като част от методиката е проведена систематична оценка на риска (risk assessment) за спортни и масови мероприятия. Тази оценка обхваща няколко подстъпки: идентификация на рисковете (изброяване на всички потенциални инциденти и заплахи), качествен и количествен анализ на рисковете (оценка на вероятността за възникване на всяко събитие и тежестта на последиците от него) и приоритизация на рисковете според нивото на опасност (CEJSH.ICM.EDU.PL).

II.4.5. Анкетно проучване сред организатори, служители по сигурността и участници

В емпиричната част на изследването е проведена анкета (социологическо допитване) с цел събиране на количествени данни за нагласите, оценките и опита на определени групи респонденти във връзка със сигурността на масови събития. Анкетата е насочена към целеви аудитории, пряко свързани с темата – например организатори на събития, служители по сигурността (полицаи, охранители, стюарди), както и редовни участници/зрители на спортни мероприятия.

II.4.6. Интервюта с експерти в областта на сигурността

За получаване на по-задълбочена, качествена информация количествените данни от анкетата са допълнени с провеждането на полуструктурирани интервюта с експерти

в областта. Интервютата са осъществени с подбрани лица, имащи директен практически опит: ръководители по сигурността на спортни клубове, длъжностни лица от МВР, отговорници по безопасността на стадиони, експерти по контратероризъм, представители на общински администрации, ангажирани с разрешителни режими за масови прояви, и др.

II.4.7. Експертна оценка

В хода на изследването е потърсено и експертно мнение за валидиране на някои от резултатите и препоръките. След обобщаване на данните предварителните изводи (например списък с основни рискове или проект на препоръки) са представени на малка фокус група от експерти за коментар и оценка.

II.4.8. Математико-статистически методи

За обработка и анализ на количествените данни, събрани чрез анкетата (а в известна степен и за квантифициране на оценките от експертите), са използвани статистически методи. Данните от въпросника са кодирани и анализирани с помощта на специализиран софтуер (напр. SPSS или еквивалентен), което е позволило изчисляването на разпределения на отговорите, средни стойности, дялове, както и провеждане на кръстосани анализи за откриване на зависимости (например дали оценката за нивото на сигурност корелира със стажа на респондента, или дали групата на полицаите има различно мнение от групата на феновете по даден въпрос).

ГЛАВА III

АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ

III.1. Обобщение на целите и задачите на изследването

В тази глава се представят и анализират резултатите от проведеното изследване, посветено на анализа и оптимизирането на управлението на сигурността при спортни и масови събития. Преди разглеждането на емпиричните данни е необходимо накратко да се припомним основната цел, формулираните задачи и използваните методи, които изграждат методологичната основа на дисертационния труд.

Основната цел на изследването е **да се оптимизира управлението на сигурността при спортни и масови събития чрез разработване на модел от мерки, насочен към повишаване на ефективността и ограничаване на рисковете.**

В съответствие с тази цел изследването изпълнява следните основни задачи:

- 1. Анализ на теоретичните основи и ключовите понятия,** свързани с управлението на сигурността при спортни и масови събития, включително съвременните подходи към управление на риска и превенцията.
- 2. Идентифициране и класифициране на основните рискове и заплахи** чрез анализ на реални случаи, свързани със спортни и масови прояви.
- 3. Преглед и критичен анализ на нормативната уредба и международните стандарти,** отнасящи се до сигурността при масови събития, с акцент върху българската и европейската практика.
- 4. Изследване на добри национални и международни практики,** прилагани в организацията и осигуряването на сигурността при значими спортни и обществени прояви.
- 5. Оценка на ефективността на съществуващите мерки за сигурност,** както и идентифициране на основни дефицити и предизвикателства в тяхното прилагане.
- 6. Разработване на модел от мерки за оптимизиране на управлението на сигурността,** съобразен с установените рискове, нормативни изисквания и добри практики.
- 7. Предлагане на конкретни практически насоки за прилагане на разработения модел,** насочени към основните заинтересовани страни – институции, организатори, охранителни структури и спортни организации.

С изпълнението на тези задачи изследването цели да предостави цялостна и системна картина на управлението на сигурността при спортни и масови събития – от

теоретичните и стратегическите основи, през идентификацията на рискове и нормативни изисквания, до практическите предизвикателства, добрите практики и конкретните предложения за подобрене.

За постигане на поставените цели и задачи са използвани следните основни методи на изследване:

- **Анализ на литературни източници** – за обобщаване на научните виждания, ключовите понятия и концепции, свързани с управлението на сигурността при масови събития.
- **Анализ на добри практики** – чрез изследване на утвърдени модели и подходи, приложени при значими международни и национални спортни прояви.
- **SWOT анализ** – за оценка на силните и слабите страни, възможностите и заплахите в съществуващите системи за сигурност.
- **Анкетно проучване и интервюта** – с организатори, служители по сигурността, експерти и участници, с цел събиране на емпирични данни относно реалните практики и възприятията към сигурността.
- **Експертна оценка** – за валидиране на предложените мерки и потвърждаване на тяхната приложимост в реални условия.

Използването на тези методи позволява да се изгради обоснован и практически насочен модел за оптимизиране на управлението на сигурността при спортни и масови събития.

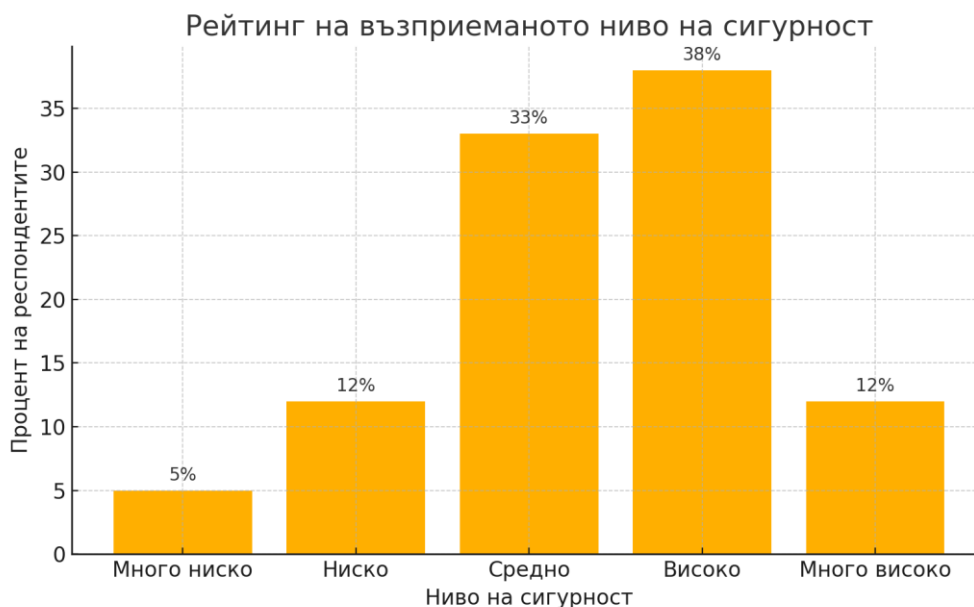
III.1.1. Описание на използваните методи за събиране на данни

Изследователската стратегия комбинира **качествени и количествени методи** за събиране на данни, което позволява по-пълно обхващане на проблематиката. В рамките на проучването са използвани следните методи:

- **Документален анализ (литературен преглед):** проведен е обширен обзор на научната литература – монографии, статии, конференционни доклади – свързани с управлението на сигурността при спортни събития. Анализирани са също така законови и подзаконови актове, международни конвенции и стандарти, регламентиращи безопасността на масови мероприятия. Например, разгледани са изискванията на българския **Закон за опазване на обществения ред при провеждането на спортни мероприятия** (в който е указано, че мерките за сигурност на спортни прояви са пряко задължение на организаторите) и новата

Конвенция на Съвета на Европа за интегриран подход към безопасност, сигурност и обслужване на футболни мачове (ратифицирана от България през 2019 г.). Документалният анализ дава теоретичната рамка на изследването и спомага за формулиране на анкетните въпроси и хипотези.

- **SWOT анализ:** като междинен аналитичен инструмент е използван SWOT анализ, базиран на данните от литературата и съществуващите добри практики. Чрез него систематично се обобщават **силните и слабите страни** на настоящите подходи за сигурност, както и **възможностите и заплахите** във външната среда. SWOT анализът служи като логическа връзка между теоретичните източници и емпиричните изследвания, очертавайки ключовите проблемни области, които да бъдат проверени чрез анкетата и интервютата.
- **Анкетно проучване (количествен метод):** основният емпиричен метод е анкета, проведена сред широк кръг респонденти, имащи отношение към спортни и масови събития. Беше разработен специален анкетен въпросник с общо 13 въпроса – затворени и отворени. Анкетата бе разпространена **онлайн** чрез платформа за формуляри (напр. Google Forms), което улесни достигането до разнообразни участници от цялата страна. Получени са **108 попълнени анкети**, което осигурява достатъчна база за статистически обобщения. Въпросникът включва демографски и общи въпроси (напр. роля и честота на участие в събитията), оценъчни въпроси (напр. рейтинг на нивото на сигурност, оценка на ефективността на мерките) и въпроси с множествен избор относно възприеманите заплахи и необходимите мерки. Данните от анкетата са свалени в табличен вид и обработени с помощта на статистически софтуер, като са изчислени честоти, процентни дялове и средни стойности. Резултатите са визуализирани в графики и таблици за по-лесно интерпретиране. Част от тези визуализации са включени във **Фигура 1**).

Фигура 1. *Рейтинг на възприеманото ниво на сигурност от участниците в анкетата*

- Полуструктурирани интервюта (качествен метод):** за допълване на количествените данни са проведени **полуструктурирани интервюта с експерти** в областта на сигурността. Изготвен е наръчник за интервюта с основни теми (напр. основни рискове според експерта, оценки на настоящите мерки, мнение за необходимите промени, опит от конкретни случаи). Интервютата се провеждат индивидуално (лице в лице или по телефон/онлайн) и продължават средно 30 – 45 минути. В изследването участват седем експерти, подбрани на принципа на целенасочената извадка: двама представители на органите на реда (МВР/полиция, ангажирана със спортни мероприятия), един представител на частна охранителна фирма с опит в големи събития, един мениджър на спортно съоръжение, един представител на фен-организация и двама експерти от академичните среди, изследващи спортната сигурност. Разговорите са записани със съгласието на участниците, след което са транскрибирани. Използван е подходът на тематичен анализ, извлечени са ключови **теми и мнения**, които се сравняват и обобщават в секция III.7. Интервютата предоставят по-дълбоко разбиране за контекста и причинно-следствените връзки зад статистическите данни.
- Експертна оценка (метод Делфи):** за валидиране на разработените въз основа на резултатите предложения е приложен елемент на експертна оценка.

ГЛАВА IV

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

IV.1. Изводи

Въз основа на проведените анализи в предходните глави може да се направи извод, че управлението на сигурността на спортни и масови събития изисква системен и интегриран подход. Теоретичната рамка на изследването очерта ключови концепции – управление на риска, организация на дейностите по сигурността и взаимодействие между институциите, които сочат, че проактивното планиране и координирани действия са критични за успеха. Анализът на литературните източници и добрите практики потвърди, че успешното осигуряване на сигурността при масови прояви зависи от съчетаването на адекватни политики, обучен персонал, технически средства и ефективна комуникация между всички ангажирани страни.

Емпиричните резултати допълват тази картина. Анкетното проучване сред експерти и служители, ангажирани в охраната на събития, показва, че преобладава мнението за нуждата от усъвършенстване на подготовката и повишаване на ресурса за сигурност. Значителна част от анкетираните оценяват текущите мерки за сигурност като непълно задоволителни, като изтъкват конкретни дефицити: недостатъчна периодичност на тренировъчните упражнения, пропуски в комуникацията между различните служби и не напълно ясно разписани отговорности. Тези резултати сочат, че на практика съществуват разминавания между утвърдените политики и реалното изпълнение, което може да компрометира ефективността на системата за сигурност.

SWOT анализът на действащата система за сигурност очерта подобна картина.

Обобщено, направените изследвания показват, че макар да съществуват основите на система за сигурност при спортни и масови събития, тя се нуждае от подобрене и адаптиране към динамично променящата се среда. Налице е необходимост от повишаване на капацитета – както на ниво политики и планове, така и на ниво оперативна подготовка и контрол.

IV.2. Препоръки

Въз основа на направените изводи се формулират следните препоръки за подобряване на управлението на сигурността, групирани в четири ключови направления, които съответстват и на международните приоритети в тази област (DESA), 2021):

IV.2.1. Подобряване на политиките за управление на сигурността

Политиката за сигурност задава стратегическата рамка, в която се планират и прилагат мерките за безопасност.

Актуализиране на нормативната и стратегическа рамка: преразглеждане на действащите закони и подзаконови актове, свързани със сигурността на спортни и масови събития, с цел отразяване на новите заплахи и стандарти. **Разработване на специфични планове за сигурност:** въвеждане на изискване всеки крупен спортен или масов форум да има предварително одобрен план за сигурност.

Ясно дефиниране на роли и процедури: в рамките на политиките следва подробно да се опишат отговорностите на всички участници – организатори, охранителни фирми, полиция, доброволци, медицински екипи и др. – при различни ситуации.

Прилагане на международни стандарти и добри практики: хармонизиране на националните политики с утвърдени международни рамки, като Конвенцията на Съвета на Европа за безопасност, сигурност и обслужване на футболните срещи, препоръките на FIFA/UEFA за стадионна безопасност, ISO стандарти за риск мениджмънт и др.

IV.2.2. Усъвършенстване на тренировките и симулациите за сигурност

Подготовката на екипите чрез регулярни тренировки и симулационни упражнения е от решаващо значение за повишаване на готовността при инциденти.

Редовни тренировъчни упражнения: организиране на периодични учения, които симулират различни рискови сценарии – пожари, технически аварии, терористична заплаха, безредици сред публиката и др.

Съвместни междуведомствени симулации: при планирането и провеждането на упражненията е важно да участват всички ангажирани структури – охрана, полиция, спешна помощ, пожарна, стюарди. Съвместните учения подобряват взаимната координация и комуникация между екипите на терен и позволяват отработване на общи процедури.

Модернизиране на обучителните програми: разработване на стандартизирани програми за първоначално и текущо обучение на персонала по сигурността.

Оценка и обратна връзка: след всяко проведено учение трябва да се извършва детайлен разбор за оценка на представянето. Чрез документиране на наблюденията и

изводите от симулациите ръководството може да идентифицира слабости в плановите или подготовката и да предприеме корективни мерки преди реално събитие.

IV.2.3. Оптимизиране на координацията между институциите

Ефективната координация между всички участващи институции и организации е фундаментална за осигуряване на цялостната сигурност.

IV.2.4. Мониторинг и контрол на изпълнението на предложените мерки

За да бъдат ефективни препоръчаните мерки, е необходимо тяхното изпълнение да се проследява и оценява във времето. Създаването на механизми за мониторинг и контрол гарантира, че приетите политики и планове наистина се прилагат и постигат заложените цели, като позволява навременна корекция при отклонения.

СПИСЪК

на публикациите по темата на дисертационния труд

1. **Терзийски, И.** Специфика на взаимодействието между МВР и частните охранителни фирми при високорискови спортни мероприятия (под печат).
2. **Терзийски, И.** Методика за оценка на рисковите фактори и планиране на ресурсите при масови обществени прояви (под печат).
3. **Терзийски, И.** Управление на сигурността на спортни и масови събития. *Годишник на ВУСИ – Сигурност* (под печат).

NATIONAL SPORTS ACADEMY "VASIL LEVSKI"
FACULTY "SPORT"
DEPARTMENT OF WEIGHTLIFTING, BOXING, FENCING AND SPORTS FOR
ALL

IVAN VESELINOV TERZIYSKI

SECURITY MANAGEMENT OF SPORTS AND MASS
EVENTS

ABSTRACT

of a dissertation
for awarding the educational and scientific degree "**Doctor**"
in the professional field 7.6. "Sport",
PhD Program "Theory and Methodology of Sports Science"

Supervisor:
Prof. Krasimir Lazarov Petkov, day

Official reviewers:
Prof. Valentin Stefanov Panayotov, PhD
Prof. Yordan Kostadinov Ivanov, PhD

Sofia, 2026

The dissertation work has been discussed and directed for official defense by an extended scientific collegium of the Department of "Weightlifting, Boxing, Fencing and Sport for All" at the Vasil Levski National Academy of Sciences.

The work is 165 pages long and is structured in four chapters. The presentation is illustrated with tables and figures. The work includes a list of abbreviations and a glossary of key terms, as well as appendices: Appendix A – questionnaire survey; Appendix B – a summarized SWOT analysis of the security system at sports and mass events in Bulgaria.

The public defense of the dissertation for the award of the educational and scientific degree "Doctor" will take place on January 27, 2026 at 1:00 p.m. in Hall A3 of the Vasil Levski National Academy of Sciences at an open meeting of the scientific jury consisting of:

Internal Members:

1. Prof. Valentin Stefanov Panayotov, PhD
2. Assoc. Prof. Rasho Ognyanov Makaveev, PhD

Reserve member:

Assoc. Prof. Veneta Todorova Petkova, PhD

External members:

3. Prof. Vladko Michov Ivanov, PhD – Academy of the Ministry of Internal Affairs
4. Prof. Pencho Georgiev Geshev, PhD
5. Prof. Yordan Kostadinov Ivanov, PhD – Moscow State University

Reserve member:

Prof. Petar Alexandrov Bankov, PhD

INTRODUCTION

Topicality

In the modern world, sports and mass events play a key role not only in cultural and social life, but also in the economic and image development of societies. The organisation of such events attracts thousands, and often millions, of participants and spectators, which poses serious challenges to ensuring public order and security. Incidents such as terrorist attacks, riots, technical malfunctions or panic in the crowd can lead to serious human and material losses, highlighting the need for a comprehensive and effective approach to security management.

The importance of the topic is reinforced by the tendency for increasing frequency and scale of sports and mass events, as well as by the need for an adequate institutional, regulatory and practical response to modern risks. In this context, optimising security management by developing an effective model of measures represents both a scientifically and socially relevant challenge.

Purpose and objectives of the study

The main objective of this study is **to optimize security management in sports and mass events by developing a model of measures** aimed at increasing efficiency and limiting risks.

To achieve this goal, the following main tasks have been set:

1. Analysis of the theoretical foundations and key concepts related to security management in sports and mass events, including modern approaches to risk management and prevention.
2. Identification and classification of the main risks and threats through the analysis of real cases related to sports and mass events.
3. Review and critical analysis of the legal framework and international standards relating to security in mass events, with an emphasis on Bulgarian and European practice.
4. Study of good national and international practices applied in organizing and ensuring security at significant sports and public events.
5. Assessment of the effectiveness of existing security measures, as well as identification of major deficits and challenges in their implementation.
6. Development of a model of measures to optimize security management, consistent with the identified risks, regulatory requirements and good practices.

7. Proposing specific practical guidelines for the implementation of the developed model, aimed at the main stakeholders – institutions, organizers, security structures and sports organizations.

Object and subject of the study

The subject of the study is sports and other mass events (including concerts, festivals and public events) organized both in Bulgaria and in an international context, viewed from the point of view of their security.

The subject of the study is the security management of these events – planning, prevention, operational provision and coordination between the responsible institutions, as well as the mechanisms for responding to incidents.

Research methodology

To achieve the goals and objectives set in the study, the following main methods were used:

- **Analysis of literature sources** – to clarify the existing scientific statements, concepts and models in the field of security.
- **Analysis of good practices** – by studying established examples from international and national events.
- **SWOT analysis** – to identify strengths, weaknesses, opportunities and threats in the current security system.
- **Survey and interviews** – with stakeholders: organizers, security officers, participants and experts.
- **Expert assessment** – for validation of the developed model and the proposed measures through consultations with practitioners.

Structure of the dissertation

The dissertation is structured in four main chapters:

- **Chapter I. Theoretical Foundations and Normative Framework:** presents the key theoretical statements, basic concepts, types of risks, international and national regulation in the field of security at mass events.
- **Chapter II. Purpose, tasks, object, subject, methodology and organization of the research:** defines the methodological framework of the dissertation and presents the chosen research approach.

- **Chapter III. Analysis of the results:** presents the results of the empirical research, analyses and evaluations carried out in the course of the study.
- **Chapter IV. Conclusions and recommendations:** synthesizes the main conclusions and formulates practical recommendations for improving security management in sports and mass events.

Scientific and practical significance of the study

This study aims to contribute to increasing the effectiveness of security measures at mass events by building a well-founded model of measures based on scientific analysis, good practices and empirical data. The proposed solutions have both theoretical value and practical application for event organisers, security institutions and the general public.

CHAPTER I

LITERARY REVIEW

I.1. Theoretical Foundations of Security in Sporting and Mass Events

The security of sports and mass events includes a set of measures to protect the life, health and property of participants and spectators. It includes both **Safety** (prevention against accidents and accidents), and **Security** (prevention of intentional malicious acts). In the context of mass events, the concept of *Mass Event* is defined as the gathering of a large number of people, which can strain the planning and response resources of the community. (Murray, 2012)

The main goal is to provide a threat-free environment so that the event runs normally and attendees have a positive experience.

Risk management is a fundamental theoretical approach to event security. It encompasses the processes of identifying possible hazards, assessing risk (probability and potential consequences) and taking measures to control it (Nolan, 2016).

For example, ISO 45001 (occupational health and safety standard) points out that early hazard identification and risk assessment are the most critical factors for the safety of a sporting event

This process also includes the planning of control measures – physical (barriers, inspections), procedural (rules, instructions) and technical (alarm systems, video surveillance). Security is considered as **a systems approach** in which multiple components (people, technologies, procedures) work together to achieve overall security (DeMeo, 2023).

Another key theoretical aspect is **The integrated approach** to security. Modern understandings insist that successful governance involves a balance between '**Safety, security and service**', known as **Integrated Safety, Security & Service Approach** (Lords, 2023)

This means that in addition to measures to prevent accidents and crimes, the organizers must also take care of the good service and comfort of the audience. In this way, a welcoming atmosphere is created, which in itself reduces tension and the risk of disorder. For example, the Council of Europe, in the 2016 Convention (the so-called Saint-Denis Convention), explicitly enshrines this integrated approach, covering not only football hooliganism, but also risks such as natural disasters, terrorist attacks and infrastructure breakdowns.

The theoretical basis here is the understanding that the security of mass events is **a multidimensional concept** – it must address the human factor (crowd behavior, aggression), the technical factor (facilities, technologies) and the organizational factor (plans, procedures, communication) in their entirety.

1.1.1. Basic concepts and definitions

To better understand security management in sporting and mass events, it is necessary to clarify some key concepts:

- **Security:** a state of protection of a system or entity from threats, which ensures its normal functioning and development.
- **Risk:** the likelihood of an event occurring that may negatively impact the security of a system or entity.
- **Vulnerability:** weaknesses or gaps in the security system that can be exploited by threats to cause harm.
- **Threat:** A potential event or action that could cause harm or breach of security.
- **Preventive measures:** actions or strategies aimed at preventing or minimising risks and threats.
- **Incident:** an unforeseen event that may disrupt the normal course of the event and endanger the safety of participants.
- **Security management:** the process of planning, organizing, directing and controlling activities aimed at ensuring the safety and protection of participants and infrastructure during sports and mass events.

Understanding these concepts is essential for effective security management in the organization and conduct of sports and mass events.

1.1.2. Historical development of security measures for sporting events

Security measures at sporting events have evolved reactively over the decades in response to serious incidents and the changing nature of threats. Historically, until the middle of the 20th century, stadium security was minimal – often relying only on the presence of police to control crowds. However, a series of **stadium tragedies** and bombings in the second half of the 20th century forced the global sports community to rethink its approach.

One of the first turning points is **the terrorist attack at the Munich Olympic Games (1972)** when Israeli athletes died. This event shocked the world and revealed a new threat – terrorism on the sports scene, which led to a drastic increase in security measures at subsequent Olympics (for example, Montreal 1976 with much more massive security). In Europe, the tragedy of **Hazel Stadium (Brussels, 1985)**, where 39 people died as a result of fan riots, became a turning point for tackling football hooliganism. In response, the Council of Europe

adopted in 1985 the first **International Convention on Violence at Sporting Events**, which aims to curb fan riots.(Lords, 2023)

Also after Hazel, UEFA banned English clubs from participating in European tournaments for five years, a draconian measure that pushed the UK towards tough internal reforms against hooliganism.

Another emblematic incident is **the tragedy of Hillsborough (England, 1989)** – a fatal crowd and collision at a football match that claimed the lives of 96 people. The investigation subsequently showed that the main causes were poor crowd control, inadequate infrastructure (fences, narrow entrances) and poor coordination with emergency services (Business, 2017).

The subsequent **Taylor Report** in the UK recommended a complete restructuring of stadiums – the removal of standing stands, the removal of barriers in front of sectors and the introduction of strictly controlled ticketing and capacity. These measures fundamentally changed the organisation of football matches – from now **on, all elite stadiums in England became seating only**, which eliminates the risk of mass pushing of standing spectators. The example has been followed in many other countries.

Terrorist threats in modern times are also shaping the development of measures. **The Atlanta bombing (1996 Olympics)**, carried out by an extremist at the Olympic Park, led to an immediate doubling of controls and checks at the entrances to the Olympic venues.

Subsequently, in Sydney 2000, they even considered restricting public access to the Olympics for fear of a repeat.

The attacks of **September 11, 2001** Instead, they become a global watershed – although they are not aimed at a sporting event, they dramatically change the perception of security. At the 2002 Winter Olympics in Salt Lake City, the security measures were unprecedented: more than 10,000 law enforcement officers and soldiers (compared to ~6,500 at previous Games) and constant air patrols over the area.

From this period onwards, **mass events began to be planned as potential targets of terrorism**, requiring the participation of intelligence, anti-terrorist units and other organizations.

In the first decade of the 21st century, there has also **been an institutionalization of security** in sports. For example, in 2006, the National Center for Spectacular Sports Safety and Security (NCS⁴) was founded in the United States with the support of the Department of Homeland Security (Business, 2017).

The aim is to formulate best practices and standards through research and training, which shows that the security of sporting events is recognized as an independent professional field.

In general, the historical trend is from **a reactive approach** (reform after tragedy) to increasingly **proactive planning** based on risk analysis and lessons learned from past incidents.

I.1.3. Basic principles for security management in sport

Security management in sporting events is based on several key principles that guide the planning and implementation of measures:

- **Risk assessment and prevention.** A paramount principle is the systematic conduct of risk assessment. This includes identifying all potential threats (accidents, crimes, accidents), assessing their likelihood and severity, and taking proactive risk mitigation measures (Nolan, 2016).

Good prevention means "thinking ahead" about all possible scenarios and eliminating vulnerabilities. For example, if it is found that a stadium entrance is narrow and carries a risk of crowding, a preventive measure is to expand the entrances or implement a system for gradual admission of the audience.

CHAPTER II

PURPOSE, TASKS, METHODOLOGY AND ORGANIZATION OF THE STUDY

II.1. Purpose of the study

The aim of this study is **to optimize the management of security in sports and mass events** by developing a model of measures aimed at increasing efficiency and limiting risks.

II.2. Objectives of the study

In accordance with the set goal, the following main tasks are formulated to achieve it:

8. **To clarify the theoretical foundations and key concepts** related to security management in sporting and mass events, including modern approaches to risk management.
9. **To identify the main risks and threats** specific to sports and mass events through the analysis of real incidents and security vulnerabilities.
10. **To review and critically analyze the legal framework and international standards** regulating security in such events, with an emphasis on Bulgarian practice.
11. **To study and summarize good national and international practices** in security management in sports and mass events with a view to their applicability in the Bulgarian context.
12. **To assess the effectiveness of the implemented security measures and mechanisms**, highlighting deficits, challenges and opportunities for improvement.
13. **To develop a model of measures to optimize security management**, aimed at increasing efficiency, coordination between institutions and limiting risks in sports and mass events.

II.3. Object and subject of the study

The subject of the study is sports and other mass events (such as concerts, festivals and public events), considered from the point of view of security requirements and the need for effective risk management in the context of large gatherings of people.

The subject of the study is the approaches, methods and systems for security management in the conduct of sports and mass events, including planning of preventive measures, risk assessment, coordination between institutions, technical means used,

organizational models and specific actions to ensure the safety of participants and audiences. The study covers both strategic (regulations, policies) and operational aspects (practical measures on the ground) security, including good practices from Bulgaria and abroad.

II.4. Methodology of the study

To achieve the objectives of the dissertation, **Complex methodology**, which combines several complementary research methods. The approach is **Interdisciplinary** and includes both **Quality**, and **Quantitative** methods of analysis, which allows for a more complete coverage of the research problem. The main components of the methodology are as follows: .((UNAOC), Guide for the Security of Major Sporting Events and Promotion of the Values of Sport as a Tool to Prevent Violent Extremism, 2021)

II.4.1. Study of literature sources

In the initial phase of the study, an extensive review of the available literature was carried out – monographs, scientific articles, reports, normative documents and manuals related to the topic.

II.4.2. Analysis of good practices

In parallel with the theoretical review, an analysis of practical experience from real events has been carried out. Information has been collected on specific cases of successful security assurance – e.g. Olympic Games, football championships, major concerts – with an emphasis on the measures applied and the conclusions from them. This analysis is supported by post-event reports, guidelines of international organizations and expert assessments. and innovative solutions to guide the formulation of recommendations.

II.4.3. SWOT analysis

Within the framework of the study, the SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) method was applied – a strategic tool for a structured assessment of the current state and prospects. SWOT analysis is widely used by organizations and institutions for risk and crisis assessment, including in the field of security. In the context of this topic, SWOT systematises: the strengths of the existing security system (e.g. available regulatory framework, experience of the police and organisers), weaknesses (e.g. equipment gaps, lack of coordination, outdated practices), opportunities (e.g. deployment of new technologies, training in international programmes, enhanced international cooperation) and threats (e.g. escalation of hooliganism, new types of terrorist threats, pandemic).

II.4.4. Risk assessment of sports and mass events

As part of the methodology, a systematic risk assessment was carried out for sports and mass events. This assessment covers several sub-steps: risk identification (listing all potential incidents and threats), qualitative and quantitative risk analysis (assessing the probability of occurrence of each event and the severity of its consequences) and prioritisation of risks according to the level of danger (CEJSH.ICM.EDU.PL).

II.4.5. Survey among organisers, security officers and participants

In the empirical part of the study, a survey (sociological survey) was conducted in order to collect quantitative data on the attitudes, assessments and experiences of certain groups of respondents in relation to the security of mass events. The survey is aimed at target audiences directly related to the topic – for example, event organizers, security officers (police officers, security guards, stewards), as well as regular participants/spectators of sports events.

II.4.6. Interviews with security experts

In order to obtain more in-depth, qualitative information, the quantitative data from the survey are supplemented by semi-structured interviews with experts in the field. The interviews were conducted with selected persons with direct practical experience: security managers of sports clubs, officials from the Ministry of Interior, stadium security officers, counterterrorism experts, in front of a hundredwhirlwinds of municipal administrations engaged in permitting regimes for mass events, etc.

II.4.7. Expert assessment

In the course of the study, an expert opinion was sought to validate some of the results and recommendations. After summarizing the data, the preliminary findings (e.g. a list of main risks or draft recommendations) are presented to a small focus group of experts for comment and evaluation.

II.4.8. Mathematical and statistical methods

Statistical methods were used to process and analyse the quantitative data collected through the survey (and to some extent to quantify the assessments by experts). The questionnaire data is encoded and analysed using specialised software (e.g. SPSS or equivalent), which allowed the calculation of response distributions, averages, shares, as well as cross-analyses to detect dependencies (e.g. whether the security level assessment correlates with the respondent's seniority, or whether the police group has a different opinion than the fan group on an issue).

CHAPTER III

ANALYSIS OF RESULTS

III.1. Summary of the objectives and objectives of the study

This chapter presents and analyzes the results of the conducted research dedicated to the analysis and optimization of security management in sports and mass events. Before considering the empirical data, it is necessary to briefly recall the main goal, the formulated tasks and the methods used that form the methodological basis of the dissertation.

The main objective of the study is **to optimize the management of security in sports and mass events by developing a model of measures** aimed at increasing efficiency and limiting risks.

In accordance with this objective, the study performs the following main tasks:

1. Analysis of the theoretical foundations and key concepts related to security management in sports and mass events, including modern approaches to risk management and prevention.
2. Identification and classification of the main risks and threats through the analysis of real cases related to sports and mass events.
3. Review and critical analysis of the legal framework and international standards relating to security in mass events, with an emphasis on Bulgarian and European practice.
4. Study of good national and international practices applied in organizing and ensuring security at significant sports and public events.
5. Assessment of the effectiveness of existing security measures, as well as identification of major deficits and challenges in their implementation.
6. Development of a model of measures to optimize security management, consistent with the identified risks, regulatory requirements and good practices.
7. Proposing specific practical guidelines for the implementation of the developed model, aimed at the main stakeholders – institutions, organizers, security structures and sports organizations..

By fulfilling these tasks, the study aims to provide a comprehensive and systematic picture of security management in sports and mass events – from the theoretical and strategic foundations, through the identification of risks and regulatory requirements, to practical challenges, good practices and specific suggestions for improvement.

To achieve the set goals and objectives, the following main research methods were used:

- **Analysis of literature sources** – to summarize scientific views, key concepts and concepts related to security management in mass events.
- **Analysis of good practices** – through the study of established models and approaches applied in significant international and national sports events.
- **SWOT analysis** – to assess the strengths, weaknesses, opportunities and threats in existing security systems.
- **Survey and interviews** – with organizers, security officers, experts and participants, in order to collect empirical data on real practices and perceptions of security.
- **Expert assessment** – to validate the proposed measures and confirm their applicability in real conditions.

The use of these methods allows to build a grounded and practically-oriented model for optimizing security management in sports and mass events.

III.1.1. Description of the data collection methods used

The research strategy combines **qualitative and quantitative methods** of data collection, which allows for a more complete coverage of the problem. The following methods were used in the study:

- **Documentary analysis (literature review):** an extensive review of the scientific literature – monographs, articles, conference reports – related to the management of security at sporting events is carried out. Laws and regulations, international conventions and standards regulating the safety of mass events are also analyzed. For example, the requirements of the Bulgarian **Law on the Protection of Public Order in the Conduct of Sports Events** are considered (which states that security measures for sporting events are a direct responsibility of the organizers) and the new Council of Europe Convention on an Integrated Approach to the Safety, Security and Servicing of Football Matches (ratified by Bulgaria in 2019). Documentary analysis provides the theoretical framework of the research and helps to formulate the questions and hypotheses.
- **SWOT analysis:** **SWOT analysis** based on literature data and existing good practices is used as an intermediate analytical tool. It systematically summarizes **the strengths and weaknesses** of current security approaches, as well as **opportunities and threats** in the external environment. SWOT analysis serves as a logical link between theoretical sources and empirical research, outlining the key problem areas to be verified through the survey and interviews.

- Survey (quantitative method):** the main empirical method is a survey conducted among a wide range of respondents related to sports and mass events. A special questionnaire was developed with a total of 13 surveys – closed and open. The survey was disseminated **online** through a form platform (e.g. Google Forms), which made it easy to reach a variety of participants from all over the country. A **total of 108 completed surveys** were received, which provides a sufficient basis for statistical summaries. The questionnaire includes demograph and general questions (e.g. role and frequency of participation in events), specific questions (e.g. security level rating, assessment of the effectiveness of measures) and multiple-choice questions about perceived threats and necessary measures. statistical software, with frequencies, percentage shares, and averages calculated. The results are visualized in graphs and tables for easier interpretation. Some of these visualizations are included in **Figure 1**.

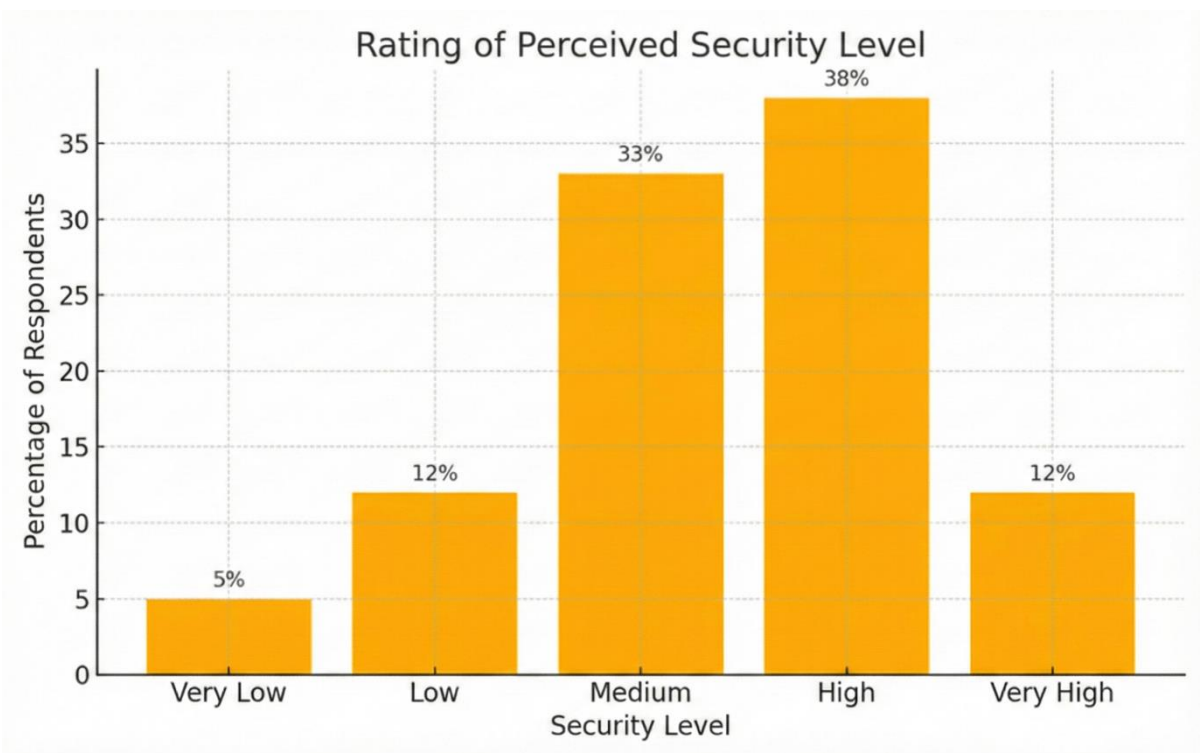

Figure 1. *Rating of the perceived level of security by survey participants*

- Semi-structured interviews (qualitative method):** to supplement the quantitative data, **semi-structured interviews** with security experts were conducted. A manual of interviews was prepared with main topics (e.g. main risks according to the expert, assessments of current measures, opinion on the necessary changes, experience from specific cases). The interviews were conducted individually (face-to-face or by

phone/online) and lasted an average of 30-45 minutes. Seven experts participated, selected on the principle of a targeted sample: two representatives of the law enforcement agencies (Ministry of Interior/police, engaged in sports events), one representative of a private security company with experience in major events, one manager of a sports facility, one representative of a fan organization and two experts from the academic circles researching sports security. The conversations were recorded with the consent of the participants, then transcribed. The thematic analysis approach is used, **key themes and opinions** are extracted, which are compared and summarized in Section III. 7. Interviews provide a deeper understanding of the context and causal relationships behind the statistics.

- **Expert assessment (Delphi method):** an element of peer review is applied to validate the proposals developed on the basis of results.

CHAPTER IV

CONCLUSIONS AND RECOMMENDATIONS

IV.1. Conclusions

Based on the analyses carried out in the previous chapters, it can be concluded that the security management of sports and mass events requires a systematic and integrated approach. The theoretical framework of the study outlined key concepts – risk management, organization of security activities and interaction between institutions, which indicate that proactive planning and coordinated actions are critical to success. The analysis of literature sources and good practices confirmed that the successful provision of security at mass events depends on the combination of adequate policies, trained personnel, technical means and effective communication between all parties involved.

The empirical results complete this picture. The survey among experts and employees involved in the security of events showed that the prevailing opinion is about the need to improve the preparation and increase the security resource. A significant part of the respondents assess the current security measures as incompletely satisfactory, pointing out specific deficits: insufficient frequency of training exercises, gaps in communication between the different services and not fully defined responsibilities. These results indicate that, in practice, there are discrepancies between established policies and actual implementation, which can compromise the effectiveness of the security system.

The SWOT analysis of the current security system has drawn a similar picture.

In summary, the research done shows that although there are the foundations of a security system for sports and mass events, it needs to be improved and adapted to the dynamically changing environment. There is a need to increase capacity – both at the level of policies and plans, as well as at the level of operational preparation and control.

IV.2. Recommendations

Based on the conclusions drawn, the following recommendations for improving security management are formulated, grouped into four key areas that are also in line with international priorities in this area:(DESA), 2021)

IV.2.1. Improving security management policies

Security policy sets the strategic framework within which safety measures are planned and implemented.

Updating the regulatory and strategic framework: reviewing existing laws and regulations related to the security of sporting and mass events to reflect new threats and standards. **Development of specific security plans:** introducing a requirement for each major sporting or grassroots forum to have a pre-approved security plan.

Clear definition of roles and procedures: policies should detail the responsibilities of all actors – organisers, security companies, police, volunteers, medical teams, etc. – in different situations.

Implementation of international standards and good practices: harmonization of national policies with established international frameworks, such as the Council of Europe Convention on the Safety, Security and Servicing of Football Matches, FIFA/UEFA recommendations for stadium safety, ISO standards for risk management, etc.

IV.2.2. Improving safety training and simulations

Preparing teams through regular training and simulation exercises is crucial to increase incident preparedness.

Regular training exercises: organizing periodic exercises that simulate various risk scenarios – fires, technical accidents, terrorist threat, riots among the public, etc.

Joint interagency simulations: it is important to involve all involved structures – security, police, emergency services, fire brigade, stewards. Joint exercises improve mutual

coordination and communication between teams on the ground and allow for common procedures.

Modernisation of training programmes: development of standardised programmes for initial and ongoing training of security personnel.

Evaluation and feedback: after each exercise carried out, a detailed analysis should be carried out to evaluate the performance. By documenting observations and conclusions from the simulations, management can identify weaknesses in plans or preparations and take corrective measures before a real event.

IV.2.3. Optimising coordination between institutions

Effective coordination between all participating institutions and organisations is fundamental to ensuring overall security.

IV.2.4. Monitoring and control of the implementation of the proposed measures

In order for the recommended measures to be effective, their implementation needs to be monitored and evaluated over time. The establishment of monitoring and control mechanisms ensures that the adopted policies and plans are actually implemented and achieve the set objectives, allowing for timely correction of deviations.

LIST of publications related to the dissertation

1. **Terziyski, I.** Specifics of the interaction between the Ministry of Interior and private security companies at high-risk sports events (in press).
2. **Terziyski, I.** Methodology for risk factor assessment and resource planning in mass public events (in press).
3. **Terziyski, I.** Security Management of Sports and Mass Events. *Yearbook of VUSI – Security* (in press).